

«Εύλαλα Μάρμαρα»: άγνωστες σελίδες της ιστορίας Γεωργιανών & Ελλήνων

Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά Θέματα

...და მე არ მეგონა თუ სხვის მიწასაც ვაკოცებდი. მაგრამ გუშინ მე ვეამბორე აკროპოლისს დიდებულ ქვებს! ეს არ იყო პოზა, არ იყო ხელოვნური!.. პირაქეთ – მე რაღაც შინაგანი ძალა ამას მაიძულებდა და მარტო რომ ვყოფილიყავი ალბათ გაგძღებოდი ამ ცივი მარმარილოების კოცნით!.. და ეს მარმარილოები, ეს დიდი დიდება, ხომ მართლა სხვისი, ხომ მარტო დღევანდელი ბერძნების არ არის?! იგი ხომ მთელ კაცობრიობას ეკუთვნის, მას ხომ სამშობლო არა აქვს?! და მეც აკროპოლზე ვკოცნიდი ჩვენ წარსულს, ჩვენ წამებულ აწმყოს და ჩვენ განთავისუფლებულ აყვავებულ მომავალს!

...თითოეულ ჩვენგანს ამ მკვიდრმა ქვებმა ახალი სული, ახალი პაეროვნება, ახალი თავგანწირვა ჩაგვბერა, შეგვძინა!

ჩვენ ხშირათ გაგვახსენდება ეს ადგილები და მისი მეტყველი მარმარილოები და ჩვენც ბრძოლის ცეცხლი და თავდადება მოგვემატება!.. და სწორედ ამაშია ადამიანის დიდება, ძლიერება და სიმამლე, – იმაშია ადამიანის ადამიანობა, რომ მას შეუძლია კიღიდან კიღემდე თავის მომეს ხმა გადასცეს და საუკუნედან საუკუნეს თავისი აღთქმა უანდერძოს!

ვალეკო ჯუღელის დღიურიდან
1924 წელი

მედეა აბულაშვილი ეკა ტყოიძე

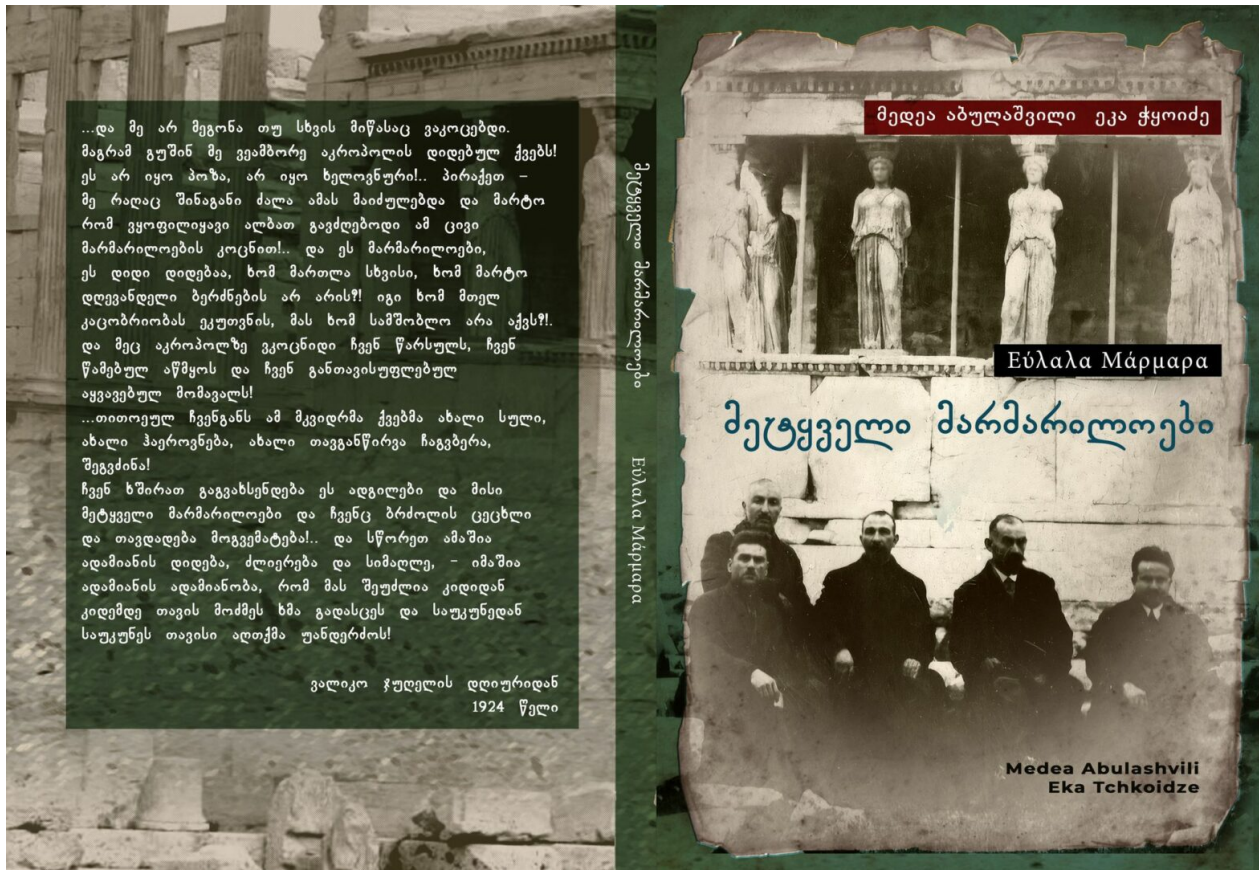
მეტყველო მარმარილოები

Evlala Marimara

Εύλαλα Μάρμαρα

მეტყველო მარმარილოები

Medea Abulashvili
Eka Tchkoitze

«Eύλαλα Μάρμαρα», ένα βιβλίο που εκδόθηκε στην Τιφλίδα αποκαλύπτει άγνωστες σελίδες της ιστορίας Γεωργιανών- Ελλήνων σε μια πορεία 200 χρόνων. Φωτογραφία: Παραχώρηση στο ΑΠΕ-ΜΠΕ της Έκα Τσκοίτζε

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. «Είχα αποφασίσει, μόλις φτάσω στη Γεωργία να αγκαλιάσω και να φιλήσω τη μητέρα πατρίδα! Δεν θα το πίστευα ότι θα φιλούσα ξένο χώμα. Κι όμως, χθες, ασπάστηκα τις μεγαλειώδεις πέτρες της Ακρόπολης! Κάποια εξωτερική δύναμη με ανάγκασε να το κάνω κι αν ήμουν μόνος μου μάλλον θα φιλούσα αυτά τα ψυχρά μάρμαρα μέχρι να χορτάσω!», έγραφε στο ημερολόγιό του, στις 20 Φεβρουαρίου 1924, ο Γεωργιανός επαναστάτης αγωνιστής για την ανεξαρτησία της Γεωργίας, αξιωματούχος Valiko Jugheli. Η ιστορία του, όπως και πολλές άλλες ιστορίες που συνδέουν την Γεωργία με την Ελλάδα αλλά και τον Ελληνισμό, αποκαλύπτονται μέσα από τις σελίδες του βιβλίου «Eύλαλα Μάρμαρα» της Γεωργιανής Έκα Τσκοίτζε, που μόλις κυκλοφόρησε στην Τιφλίδα.

«Ήταν αποτέλεσμα δουλειάς επτά χρόνων», λέει στον ραδιοφωνικό σταθμό του Αθηναϊκού/Μακεδονικού Πρακτορείο Ειδήσεων «Πρακτορείο 104,9 FM» η Έκα Τσκοίτζε, αναπληρώτρια καθηγήτρια Ιστορίας στο Κρατικό Πανεπιστήμιο ΙΙΙΑ της Τιφλίδας και διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

«Η Ελλάδα φέτος γιόρτασε τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, η Γεωργία συμπλήρωσε τα 30 χρόνια από την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της.

Έτσι, από μόνο του δημιουργήθηκε ένα χρονικό πλαίσιο από το 1821 μέχρι το 1991- 170 χρόνια και για τις δύο χώρες γεμάτα αγώνα, με έναν και μοναδικό σκοπό: την ελευθερία», τονίζει.

«Εύλαλα Μάρμαρα», ένα βιβλίο που εκδόθηκε στην Τιφλίδα αποκαλύπτει άγνωστες σελίδες της ιστορίας

Καρπός μιας προσπάθειας δύο Ελληνιστριών

Το βιβλίο «Εύλαλα Μάρμαρα» είναι ο καρπός της προσπάθειας δύο Ελληνιστριών. Η Έκα Τσκοϊτζε, μαζί με την εκλεκτή συνάδελφο και φίλη της Μήδεια Αμπουλασβίλι αφιέρωσαν την επιστημονική τους έρευνα στην αγάπη για την Ελλάδα και την ελληνική γλώσσα. Γι' αυτό, στο βιβλίο που είναι γραμμένο στη γεωργιανή γλώσσα, μεταφράστηκαν στα ελληνικά ο πρόλογος και το αντί επιλόγου εδάφιο από το ημερολόγιο του Γεωργιανού στρατιωτικού, ο οποίος επισκέφτηκε την Αθήνα το 1924. Από το ημερολόγιό του, άλλωστε, προκύπτει και ο τίτλος του βιβλίου. Ο στρατιωτικός αυτός είχε πάει από τη Γαλλία στη Γεωργία μαζί με τους φίλους του για να οργανώσουν την επανάσταση κατά των σοβιετικών.

«Το ημερολόγιο το θεωρώ πολύ δυνατό, από τα ωραιότερα πράγματα που έχω διαβάσει για την Ελλάδα, την Ακρόπολη και τον πολιτισμό της», τονίζει η Έκα Τσκοϊτζε, η οποία έχει την Ελλάδα ως δεύτερη πατρίδα, αφού έκανε σπουδές και μεταπτυχιακό στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, χάρη σε κρατικές υποτροφίες από την Ελλάδα και το Ίδρυμα Ωνάση. Λόγω της καραντίνας, η Έκα Τσκοϊκτζε έχει καιρό να επισκεφτεί την Ελλάδα, που της λείπει πολύ και θυμάται πως στα Ιωάννινα, όπου σπούδαζε κι έκανε το διδακτορικό της, την φώναζαν Κατερίνα.

Το βιβλίο «Εύλαλα Μάρμαρα» αναφέρεται και στην παρουσία των Ελλήνων στη Γεωργία, μιλάει και για τη συμμετοχή των Γεωργιανών στο απελευθερωτικό κίνημα για την Ελλάδα. «Για την Ελλάδα από τον τουρκικό ζυγό, την επανάσταση, αλλά και τη συνεχή μάχη για κάθε σπιθαμή της ελληνικής γης, για το ποντιακό ζήτημα, τη γενοκτονία, τη Μικρασιατική Καταστροφή, και τον επαναπατρισμό, την Κατοχή, τον Εμφύλιο, τη χούντα και πάλι τη νίκη της δημοκρατίας. Αυτά είναι θα θέματα που καταφέραμε μαζί με την Μήδεια να αγγίξουμε», λέει χαρακτηριστικά η συγγραφέας.

Για το 1821 στο βιβλίο αναφέρεται το πώς αντιλήφθηκαν οι Γεωργιανοί την ελληνική επανάσταση. Τι πληροφόρηση υπήρχε στο πρώτο μισό του 19ου αιώνα, όταν ξεκίνησε να κυκλοφορεί η πρώτη γεωργιανή εφημερίδα (ιδρύθηκε το 1819), υπό το αυστηρό βλέμμα και έλεγχο της τσαρικής λογοκρισίας.

«Εύλαλα Μάρμαρα», ένα βιβλίο που εκδόθηκε στην Τιφλίδα αποκαλύπτει άγνωστες σελίδες της ιστορίας Γεωργιανών- Ελλήνων σε μια πορεία 200 χρόνων. Φωτογραφία: Παραχώρηση στο ΑΠΕ-ΜΠΕ της Έκα Τσκοίτζε

Στην ελληνική κοινότητα, στο Βατούμι

«Το 1865 με μεγάλο ενθουσιασμό χτίζουν οι Έλληνες τον πρώτο χριστιανικό ναό στο Βατούμ, που ήταν ακόμη υπό την οθωμανική κυριαρχία», εξιστορεί η κ. Τσκοίτζε και συνεχίζει: «Σε λίγα χρόνια (το 1878), οι καμπάνες του ναού σηματοδοτούν την αλλαγή του καθεστώτος. Ο ελληνικός ναός του Αγίου Νικολάου του Βατούμ ανακαινίστηκε τη δεκαετία του 1990 και κοσμεί ακόμη την όμορφη μαυροθαλασσίτικη πόλη της Γεωργίας».

Το βιβλίο αναφέρεται και στις συγκινητικές αναμνήσεις του γνωστού Πόντιου γιατρού Κ. Θεοφύλακτου, στο αυτοβιογραφικό του σύγγραμμα «Γύρω στην άσβεστη φλόγα», όπου γράφει για το Βατούμ και τη φιλοξενία που πρόσφερε η Γεωργία στους πρόσφυγες. «Επίσης, αναδείξαμε τον Ιωάννη Πασαλίδη, τον μοναδικό Έλληνα βουλευτή της Γεωργιανής Δημοκρατίας του 1918-1921. Ίσως δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι ο Ι. Πασαλίδης ονόμασε τη μικρότερή του κόρη Νίνα, το όνομα της Ισαποστόλου της Γεωργίας, που εκχριστιάνισε τους Γεωργιανούς το

πρώτο μισό του 4ου αιώνα», λέει η κ. Τσκοίτζε.

Αναφέρεται επίσης σε ένα λιγότερο γνωστό θέμα, τον σταθερό συνασπισμό των Γεωργιανών με τους Έλληνες στο Δημοτικό Συμβούλιο του Βατούμ, που κράτησε τρεις δεκαετίες κι εξασφάλισε την απαραίτητη πλειοψηφία για τους Γεωργιανούς, για να προωθούν έργα εθνικής σημασίας υπό το τσαρικό καθεστώς.

Φιλοδοξία της Έκα Τσκοίτζε και της Μήδειας Αμπουλασβίλι είναι, το βιβλίο «Εύλαλα Μάρμαρα», που ολοκληρώνεται με ένα μέρος από το ημερολόγιο του φιλέλληνα Γεωργιανού υψηλόβαθμο στρατιωτικό Valiko Jugheli, «να γίνει μεταφορέας μηνυμάτων σεβασμού και αλληλεκτίμησης των δυο λαών στο διάβα των 200 χρόνων».

«Προτιμάμε τον θάνατο από τη σκλαβιά!», έγραφε ο Γεωργιανός επαναστάτης τον Φεβρουαρίου 1924, ενώ σε λίγους μήνες ξέσπασε η εξέγερση κατά μπολσεβίκων και, όπως ήταν αναμενόμενο, απέτυχε παταγωδώς. Πνίγηκε στο αίμα. Πολλοί έχασαν τη ζωή τους στα πεδία των μαχών, πολλοί εκτελέστηκαν και αρκετοί εκτοπίστηκαν. Ο Valiko Jugheli εκτελέστηκε στις 30 Αυγούστου. Ήταν μόλις 37 ετών. Λίγους μήνες πριν έγραφε στο ημερολόγιό του: “Αυτές οι ριζωμένες πέτρες (της Ακρόπολης) εξόπλισαν όλους μας με νέα πνοή, με νέα διάθεση αυτοθυσίας! Και λέγαμε, άλλοτε μεγαλόφωνα και άλλοτε μέσα μας, γιατί να είναι η Γεωργία σκλαβωμένη από άλλους; Γιατί να μην μπορεί ο Γεωργιανός λαός να αναπνέει τον ιερό αέρα της ελευθερίας;”».

Πηγή: [Εθνικός Κήρυκας](#) με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ